

Relationship of Dark Triad of Personality, Sexual Assertiveness and Cognitive Flexibility with Marital Burnout in Female Nurses

Ghazaal Khorshidi¹, Zahra Dasht Bozorgi^{2,*}

¹ MA of Personality Psychology, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran

² Assistant Professor, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran

* **Corresponding author:** Zahra DashtBozorgi, Assistant Professor, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran. E-mail: zahradb2000@yahoo.com

Received: 18 Nov 2018

Accepted: 18 Dec 2018

Abstract

Introduction: Family is the smallest and most important social system and marital burnout has a very negative impact on the foundations of the family. Therefore, present research aimed to investigate the relationship of dark triad of personality, sexual assertiveness and cognitive flexibility with marital burnout in female nurses.

Methods: This research was a cross-sectional from type of correlation. Research population was female nurses of governmental hospital of Ahvaz city in 2017 year which from them 200 people selected by simple sampling method. The research tools included the questionnaires of dark triad of personality (Jonason & Webster, 2010), sexual assertiveness (Hurlbert, 1992), cognitive flexibility (Dennis & VanderWal, 1994) and marital burnout (Pines, 1996). Data analyzed by Pearson correlation coefficients and multiple regression with stepwise model methods and with SPSS-21.

Results: The findings showed that dark triad of personality included narcissism ($r=0.289$), psychopathy ($r=0.231$) and Machiavellism ($r=0.175$) had a positive and significant relation with marital burnout of female nurses and sexual assertiveness ($r=-0.426$) and cognitive flexibility ($r=-0.380$) had a negative and significant relation with marital burnout of female nurses. Also, dark triad of personality, sexual assertiveness and cognitive flexibility significantly could predicting 35.7 percent of variance the marital burnout in female nurses ($R^2=0.357$).

Conclusions: The results indicate the importance of dark triad of personality, sexual assertiveness and cognitive flexibility in predicting the marital burnout in female nurses. Therefore, counselors and therapists in order to reduction of marital burnout in female nurses can increase the rate of sexual assertiveness and cognitive flexibility and decrease the rate of dark triad of personality through workshops.

Keywords: Dark Triad of Personality, Sexual Assertiveness, Cognitive Flexibility, Marital Burnout, Female Nurses

رابطه جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی با دزدگی زناشویی در پرستاران زن

غزال خورشیدی^۱، زهرا دشت‌بزرگی^{۲*}

^۱ کارشناس ارشد روانشناسی شخصیت، گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

^۲ استادیار، گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

* نویسنده مسئول: زهرا دشت‌بزرگی، استادیار، گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران. ایمیل: zahradb2000@yahoo.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۱۰/۰۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۰۶/۲۳

چکیده

مقدمه: خانواده کوچک‌ترین و مهم‌ترین سیستم اجتماعی است و دزدگی زناشویی تأثیر منفی زیادی بر بنیان‌های خانواده دارد. بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی با دزدگی زناشویی در پرستاران زن انجام شد.

روش کار: این پژوهش مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش پرستاران زن بیمارستان‌های دولتی شهر اهواز در سال ۱۳۹۶ بودند که از میان آنان ۲۰۰ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های جنبه‌های تاریک شخصیت (جوناسون و ویستر، ۲۰۱۰)، احقاق جنسی (هولبرت، ۱۹۹۲)، انعطاف‌پذیری شناختی (دنيس و وندروال، ۲۰۱۰) و دزدگی زناشویی (پاینز، ۱۹۹۶) بود. داده‌ها با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با مدل گام‌به‌گام و با نرم‌افزار SPSS نسخه بیست و یک تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که جنبه‌های تاریک شخصیت شامل خودشیفته ($r=0/289$)، جامعه‌ستیز ($r=0/231$) و ماکیاولیسم ($r=0/175$) با دزدگی زناشویی پرستاران زن رابطه مثبت و معنادار و احقاق جنسی ($r=-0/426$) و انعطاف‌پذیری شناختی ($r=-0/380$) با دزدگی زناشویی پرستاران زن رابطه منفی و معنادار داشتند. همچنین جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی به طور معناداری توانستند ۳۵/۷ درصد از تغییرات دزدگی زناشویی در پرستاران زن را پیش‌بینی کنند ($R2=0/357$).

نتیجه‌گیری: نتایج حاکی از اهمیت جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی در پیش‌بینی دزدگی زناشویی در پرستاران زن بود. بنابراین مشاوران و درمانگران برای کاهش دزدگی زناشویی در پرستاران زن می‌توانند از طریق کارگاه‌های آموزشی میزان احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی را افزایش و میزان جنبه‌های تاریک شخصیت را کاهش دهند.

واژگان کلیدی: جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی، انعطاف‌پذیری شناختی، دزدگی زناشویی، پرستاران زن

تمامی حقوق نشر برای انجمن علمی پرستاری ایران محفوظ است.

مقدمه

خانواده یک واحد عاطفی و شبکه‌ای از روابط درهم‌تنیده است که از پیوند زناشویی زن و مرد ایجاد می‌شود و رضایت یکی از آنان از زندگی زناشویی به منزله رضایت وی از کل خانواده می‌باشد [۱]. خانواده به‌عنوان کوچک‌ترین و مهم‌ترین واحد اجتماعی نقش موثری در ارضای بسیاری از نیازهای جسمی و روانی اعضای خود دارد [۲]. پایداری و استحکام خانواده به رابطه زوجین بستگی دارد و هرگونه تزلزل و سستی، آرامش روانی زوجها را مختل می‌کند و می‌تواند باعث ایجاد بحران‌هایی از جمله دزدگی زناشویی (Marital burnout) شود [۳].

دزدگی زناشویی کاهش تدریجی دلبستگی عاطفی به همسر است که با احساس بیگانگی، بی‌علاقگی و بی‌تفاوتی زوجین به یکدیگر و جایگزینی عواطف منفی با عواطف مثبت همراه می‌باشد و باعث از دست دادن شور و شوق اولیه، وابستگی عاطفی و تعهد می‌شود [۴]. دزدگی زناشویی یک حالت خستگی و از پا افتادگی جسمی، روانی و هیجانی است که نتیجه درگیری‌های طولانی‌مدت عاطفی و هیجانی می‌باشد [۵]. یکی از عوامل مرتبط با دزدگی زناشویی، جنبه‌های تاریک شخصیت (Dark triad of personality) است [۶]. جنبه‌های تاریک

نتیجه رسید که بین انعطاف‌پذیری شناختی با انسجام زناشویی رابطه معنادار مستقیم وجود داشت [۱۸]. در پژوهشی دیگر اسلامی و شهبایی‌زاده گزارش کردند که انعطاف‌پذیری و مسئولیت‌پذیری با دلزدگی زناشویی رابطه منفی و معنادار داشتند [۲۱].

دلزدگی زناشویی در نتیجه استرس شدید و مکرر بوجود می‌آید و در هنگام وقوع دلزدگی زناشویی، زنان در مقایسه با مردان آسیب بیشتری می‌بینند و حرفه پرستاری به دلیل همراهی با استرس زیاد می‌تواند باعث افزایش دلزدگی زناشویی شود [۲۲] و دلزدگی زناشویی در پرستاران که مسئول مراقبت، حفظ و ارتقای سلامت بیماران هستند باعث مشکلاتی در وظایف آنها می‌باشد، لذا شناخت عوامل مرتبط با دلزدگی زناشویی پرستاران با هدف کاهش آن ضروری است. همچنین از یک سو پژوهش‌های اندکی به بررسی رابطه عوامل روانشناختی جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی با دلزدگی زناشویی پرداختند و از سوی دیگر همان طور که در بالا اشاره شد، گاهی نتایج پژوهش‌ها به‌ویژه در زمینه جنبه‌های تاریک شخصیت متناقض می‌باشند. بنابراین با توجه به نقش دلزدگی زناشویی در انجام وظایف شغلی پرستاران زن و وجود پژوهش‌های اندک و گاه متناقض، هدف این پژوهش بررسی رابطه جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی با دلزدگی زناشویی در پرستاران زن بود.

روش کار

پژوهش حاضر مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش پرستاران زن بیمارستان‌های دولتی شهر اهواز در سال ۱۳۹۶ به تعداد ۳۶۲ نفر بودند. بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه ۱۸۷ نفر برآورد شد و در این پژوهش برای اطمینان از حجم نمونه ۲۰۰ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. در این روش پس از تهیه اسامی و لیست همه پرستاران به هر یک از آنان یک کد اختصاص داده شد و سپس از میان آنها با روش تصادفی ساده بدون جایگزینی ۲۰۰ نفر انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به مطالعه شامل متأهل بودن، داشتن حداقل تحصیلات کارشناسی، عدم مصرف داروهای روانپزشکی، داشتن سن ۲۵ تا ۴۰ سال و گذشت ۳ تا ۱۵ سال از ازدواج و ملاک‌های خروج از مطالعه شامل انصراف از تکمیل پرسشنامه‌ها و دستیابی به پرسشنامه‌های ناقص تکمیل شده بود. نحوه اجرای پژوهش به این صورت بود که پس از دریافت معرفی‌نامه از دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز و مراجعه به بیمارستان‌های شهر اهواز از مسئولان بیمارستان‌ها اجازه پژوهش گرفته شد. پس از نمونه‌گیری با توجه به ملاک‌های ورود به پژوهش ۲۰۰ نفر انتخاب و برای آنان رعایت نکات اخلاقی مطرح و آنان رضایت‌نامه شرکت آگاهانه در پژوهش را امضا کردند و در نهایت از آنان خواسته شد تا با نهایت دقت پرسشنامه‌ها را مطالعه کرده و به آنها پاسخ دهند. داده‌ها با روش میدانی به کمک چهار پرسشنامه به شرح زیر جمع‌آوری شدند.

پرسشنامه جنبه‌های تاریک شخصیت: این پرسشنامه توسط Jonason & Webster طراحی شده است. این ابزار دارای ۱۲ گویه و ۳ بعد خودشیفته، جامعه‌ستیز و ماکیاولیسم (هر بعد ۴ گویه) است که با استفاده از مقیاس نه درجه‌ای لیکرت (۱=کاملاً مخالفم تا ۹=کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شود. نمره ابعاد از طریق مجموع نمره گویه‌ها

شخصیت جزء اختلال‌های شخصیت محسوب می‌شوند و مبتنی بر شرارت اجتماعی، سردی عاطفی، دورویی و پرخاشگری هستند [۷]. جنبه‌های تاریک شخصیت شامل سه جنبه خودشیفته، جامعه‌ستیز و ماکیاولیسم است. افراد خودشیفته دارای ویژگی‌های الگوی فراگیر بزرگ‌منشی در عالم خیال و رفتار، نیاز زیاد به تحسین و فقدان همدلی هستند، افراد جامعه‌ستیز دارای ویژگی‌های بی‌رحمی، عدم همدلی، رفتارهای خودسرانه و رفتارهای ضداجتماعی هستند و افراد ماکیاولیسم دارای ویژگی‌های دغل‌بازی و ریاکاری هستند [۸]. نتایج حاکی از رابطه جنبه‌های تاریک شخصیت با دلزدگی زناشویی است. برای مثال Uysal ضمن پژوهشی به این نتیجه رسید که بین هر سه جنبه تاریک شخصیت با نگرش صمیمیت جنسی و صمیمیت زناشویی رابطه معنادار معکوس وجود داشت [۹]. نتایج پژوهش Brewer و همکاران حاکی از رابطه مستقیم و معنادار بین خودشیفتگی، جامعه‌ستیزی و ماکیاولیستی با خیانت زناشویی بود [۱۰]. همچنین پژوهش شفییعی و قمرانی نشان داد که خودشیفتگی و ماکیاولیستی با دلزدگی زناشویی زوجین رابطه مثبت و معنادار داشت، اما جامعه‌ستیزی با دلزدگی زناشویی زوجین رابطه معناداری نداشت [۶]. در پژوهشی دیگر برهانی‌زاد و عبدی گزارش کردند که ابعاد مثلث تاریک شخصیت یعنی خودشیفته، جامعه‌ستیز و ماکیاولیسم با نگرش به خیانت زناشویی رابطه مثبت و معنادار داشتند [۱۱].

یکی دیگر از عوامل مرتبط با دلزدگی زناشویی، احقاق جنسی (Sexual assertiveness) است [۱۲]. احقاق جنسی یا جرأت‌ورزی جنسی یکی از عوامل مهم رضایتمندی جنسی در روابط جنسی است و معرف این است که افراد تا چه اندازه می‌توانند نیازها و خواست‌های جنسی خود را بیان کنند و یا در برابر آنچه که برایشان آزارنده است، مقاومت کنند [۱۳]. احقاق جنسی یک احساس روانی - اجتماعی درباره تفسیر شخص از چگونگی ابراز وجود احساسات جنسی در روابط زناشویی است [۱۴]. در بسیاری از جوامع زنان در احقاق جنسی خود مشکل داشته و برای آنان دشوار است که نیازهای جنسی خود را ابراز و یا اینکه استقلال خود را در این زمینه حفظ کنند [۱۵]. نتایج حاکی از رابطه احقاق جنسی با دلزدگی زناشویی است. برای مثال Menard & Offman ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین احقاق جنسی با رضایت جنسی همبستگی مثبت و معناداری وجود داشت [۱۶]. در پژوهشی دیگر اسدی و همکاران گزارش کردند که بین احقاق جنسی و دلزدگی زناشویی رابطه منفی و معنادار وجود داشت [۱۲]. همچنین نتایج پژوهش میرشمشیری و همکاران حاکی از آن بود که بین احقاق جنسی و تعارضات زناشویی رابطه منفی و معنادار وجود داشت [۱۷].

از دیگر عوامل مرتبط با دلزدگی زناشویی می‌توان به انعطاف‌پذیری شناختی (Cognitive flexibility) اشاره کرد [۱۸]. انعطاف‌پذیری شناختی مستلزم توانایی برقراری ارتباط با لحظه حال و قدرت متمایزسازی خود از افکار و تجارب درون‌روانی است و به میزان تجربه‌پذیری فرد در مقابل تجارب درونی و بیرونی اطلاق می‌شود [۱۹]. انعطاف‌پذیری شناختی فرایند سازگاری موفقیت‌آمیز با شرایط تهدیدکننده است؛ به طوری که فرد بتواند با تجارب درونی و بیرونی منفی و ناخوشایند روبرو گردد و سازگاری و تعادل روانشناختی خود را حفظ نماید [۲۰]. نتایج حاکی از رابطه انعطاف‌پذیری شناختی با دلزدگی زناشویی است. برای مثال Rhoden ضمن پژوهشی به این

یافته‌ها

آزمودنی‌ها ۲۰۰ پرستار بودند؛ به طوری که تحصیلات ۱۷۶ نفر کارشناسی (۸۸ درصد) و ۲۴ نفر کارشناسی ارشد (۱۲ درصد) بود. همچنین از نظر دامنه سنی ۲۹ نفر ۲۵-۲۸ سال (۱۴/۵ درصد)، ۵۳ نفر ۲۹-۳۲ سال (۲۶/۵ درصد)، ۷۵ نفر ۳۳-۳۶ سال (۳۷/۵ درصد) و ۴۳ نفر ۳۷-۴۰ سال (۲۱/۵ درصد) داشتند. علاوه بر آن از نظر مدت ازدواج ۴۳ نفر ۴-۶ سال (۲۱/۵ درصد)، ۶۸ نفر ۷-۹ سال (۳۴ درصد)، ۶۵ نفر ۱۰-۱۲ سال (۳۲/۵ درصد) و ۲۴ نفر ۱۳-۱۵ سال (۱۲ درصد) از ازدواج آنها گذشته بود. در جدول ۱ نتایج شاخص‌های توصیفی میانگین، انحراف معیار، کمترین مقدار و بیشترین مقدار متغیرهای پژوهش شامل جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی، انعطاف‌پذیری شناختی و دلزدگی زناشویی در پرستاران زن ارائه شد.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در پرستاران زن

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
شخصیت خودشیفته	۱۲/۹۱	۲/۱۵	۴	۳۱
شخصیت جامعه‌ستیز	۷/۳۸	۱/۵۳	۴	۱۹
شخصیت ماکیاولیسم	۹/۲۵	۱/۹۴	۵	۲۶
احقاق جنسی	۶۳/۳۴	۸/۲۰	۲۷	۹۲
انعطاف‌پذیری شناختی	۷۳/۶۶	۱۰/۸۱	۴۳	۱۲۸
دلزدگی زناشویی	۵۵/۱۷	۷/۸۴	۳۱	۱۳۰

در جدول ۱، شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در پرستاران زن قابل مشاهده است. پیش از تحلیل داده‌ها با روش رگرسیون چندگانه پیش‌فرض‌های آن بررسی شد. نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای هیچ یک از متغیرها معنادار نبود، لذا فرض نرمال بودن تأیید شد. همچنین مقدار عامل تورم واریانس برای متغیرهای پیش‌بین در دامنه ۱/۲۱ تا ۲/۶۳ قرار داشت، لذا فرض هم‌خطی بودن رد شد. علاوه بر آن مقدار دوربین-واتسون ۲/۱۴ بود، لذا فرض همبستگی پسماندها نیز رد شد. بنابراین با توجه به نتایج می‌توان از روش رگرسیون چندگانه برای تحلیل داده‌ها استفاده کرد. در جدول ۲ نتایج ضرایب همبستگی برای بررسی مقدار رابطه جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری روانشناختی با دلزدگی زناشویی در پرستاران ارائه شد.

جدول ۲: نتایج ضرایب همبستگی جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری روانشناختی با دلزدگی زناشویی در پرستاران زن

متغیرهای پیش‌بین / متغیر ملاک	دلزدگی زناشویی	معناداری
شخصیت خودشیفته	۰/۲۸۹	۰/۰۰۱
شخصیت جامعه‌ستیز	۰/۲۳۱	۰/۰۰۱
شخصیت ماکیاولیسم	۰/۱۷۵	۰/۰۳۴
احقاق جنسی	-۰/۴۲۶	۰/۰۰۱
انعطاف‌پذیری شناختی	-۰/۳۸۰	۰/۰۰۱

طبق نتایج جدول ۲، جنبه‌های تاریک شخصیت شامل خودشیفته ($r=0/289$)، جامعه‌ستیز ($r=0/231$) و ماکیاولیسم ($r=0/175$) با

بدست می‌آید، لذا دامنه نمرات هر بعد بین ۴ تا ۳۶ است و نمره بالاتر به معنای بیشتر داشتن آن ویژگی است. آنان روایی صوری و سازه ابزار را تأیید و پایایی ابعاد خودشیفته، جامعه‌ستیز و ماکیاولیسم را با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۷۶ و ۰/۸۶ گزارش کردند [۲۳]. همچنین قمرانی و همکاران پایایی ابعاد مذکور را با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۴۰ و ۰/۹۲ گزارش کردند [۲۴]. در پژوهش حاضر پایایی ابعاد مذکور را با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۷۵ و ۰/۸۳ محاسبه شد.

پرسشنامه احقاق جنسی: این پرسشنامه توسط Hurlbert طراحی شده است. این ابزار دارای ۲۵ گویه است که با استفاده از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (۰=هرگز تا ۴=همیشه) نمره‌گذاری می‌شود. نمره ابزار از طریق مجموع نمره گویه‌ها بدست می‌آید، لذا دامنه نمرات بین ۰ تا ۱۰۰ است و نمره بالاتر به معنای احقاق جنسی بیشتر است. وی روایی محتوایی ابزار را تأیید و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ گزارش کرد [۱۳]. همچنین قیصری و کریمیان پایایی ابزار را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ گزارش کرد [۲۵]. در پژوهش حاضر پایایی را با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۷ محاسبه شد.

پرسشنامه انعطاف‌پذیری شناختی: این پرسشنامه توسط Dennis & VanderWal طراحی شده است. این ابزار دارای ۲۰ گویه است که با استفاده از مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت (۱=کاملاً مخالفم تا ۷=کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شود. نمره ابزار از طریق مجموع نمره گویه‌ها بدست می‌آید، لذا دامنه نمرات بین ۲۰ تا ۱۴۰ است و نمره بالاتر به معنای انعطاف‌پذیری شناختی بیشتر است. آنان روایی همگرا و واگرایی ابزار را تأیید و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و با روش بازآزمایی ۰/۸۱ گزارش کردند [۱۹]. همچنین مرادزاده و پیرخانفی پایایی ابزار را با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ گزارش کردند [۲۶]. در پژوهش حاضر پایایی را با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۹۰ محاسبه شد.

پرسشنامه دلزدگی زناشویی: این پرسشنامه توسط Pines طراحی شده است. این ابزار دارای ۲۱ گویه است که با استفاده از مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت (۱=هرگز تا ۷=همیشه) نمره‌گذاری می‌شود. نمره ابزار از طریق مجموع نمره گویه‌ها بدست می‌آید، لذا دامنه نمرات بین ۲۱ تا ۱۴۷ است و نمره بالاتر به معنای دلزدگی زناشویی بیشتر است. وی روایی همگرای ابزار را تأیید و پایایی آن را با روش بازآزمایی یک ماهه ۰/۸۹ و آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۹۱ تا ۰/۹۳ گزارش کرد [۲۷]. همچنین صفی‌پوریان و همکاران پایایی ابزار را با روش‌های آلفای کرونباخ و تصنیف به ترتیب ۰/۹۴ و ۰/۹۲ گزارش کردند [۲۸]. در پژوهش حاضر پایایی را با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۵ محاسبه شد.

رعایت نکات اخلاقی از جمله اصل رازداری، محرمانه ماندن اطلاعات شخصی، اجازه خروج از پژوهش و امضای رضایت‌نامه شرکت آگاهانه در پژوهش توسط دانشگاه آزاد اسلامی با کد IR.IAUHAVAZ.REC.1396.44 تأیید شد. همچنین داده‌ها با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با مدل گام‌به‌گام و به کمک نرم‌افزار SPSS نسخه بیست و یک با خطای ۰/۰۵ تحلیل شدند.

رگرسیون چندگانه با مدل گام‌به‌گام برای بررسی مقدار پیش‌بینی دلزدگی زناشویی در پرستاران بر اساس جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری روانشناختی ارائه شد.

دلزدگی زناشویی پرستاران زن رابطه مثبت و معنادار و احقاق جنسی $(r = -0.426)$ و انعطاف‌پذیری شناختی $(r = -0.380)$ با دلزدگی زناشویی پرستاران زن رابطه منفی و معنادار دارند $(P < 0.05)$. در جدول ۳ نتایج

جدول ۳: نتایج رگرسیون چندگانه با مدل گام‌به‌گام برای پیش‌بینی دلزدگی زناشویی در پرستاران زن بر اساس جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری روانشناختی

متغیرها	R	R ²	تغییر R ²	تغییر F	df1	df2	معناداری
احقاق جنسی	۰/۴۲۶	۰/۱۸۱	۰/۱۸۱	۲۷/۳۵	۱	۱۹۸	۰/۰۰۱
احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی	۰/۵۴۳	۰/۲۹۴	۰/۱۱۳	۱۲/۶۳	۲	۱۹۷	۰/۰۰۱
احقاق جنسی، انعطاف‌پذیری شناختی و شخصیت خودشیفته	۰/۵۹۸	۰/۳۵۷	۰/۰۶۳	۹/۸۰۱	۳	۱۹۶	۰/۰۰۵

بزرگ‌منشی در عالم خیال و رفتار، نیاز زیاد به تحسین و فقدان همدلی هستند، افراد جامعه‌ستیز دارای ویژگی‌های بی‌رحمی، عدم همدلی، رفتارهای خودسرانه و رفتارهای ضداجتماعی هستند و افراد ماکیاولیسم دارای ویژگی‌ها دغل‌بازی و ریاکاری هستند. ویژگی‌های مذکور باعث می‌شوند که افراد در زندگی زناشویی با مشکلات زیادی به ویژه در ارتباط با همسر مواجه شوند و به دلیل ویژگی‌هایی که دارند، معمولاً در حل آنها ناکام هستند که این امر از طریق افزایش درگیری زناشویی و کاهش دلبستگی عاطفی باعث افزایش دلزدگی زناشویی در آنها می‌شود.

همچنین یافته‌ها نشان داد که احقاق جنسی با دلزدگی زناشویی رابطه منفی و معنادار داشتند. این یافته با یافته پژوهش‌های Menard & Offman [۱۶]، اسدی و همکاران [۱۲] و میرشمسیری و همکاران [۱۷] همسو بود. برای مثال نتایج پژوهش Menard & Offman حاکی از همبستگی مثبت و معنادار بین احقاق جنسی و رضایت جنسی بود [۱۶]. در پژوهشی دیگر اسدی و همکاران گزارش کردند که احقاق جنسی و دلزدگی زناشویی رابطه منفی و معنادار داشتند [۱۲]. در تبیین رابطه منفی و معنادار احقاق جنسی با دلزدگی زناشویی بر مبنای نظر سیدزاده اقدام و همکاران [۲۹] می‌توان گفت احقاق جنسی یک احساس شخصی درباره چگونگی ابراز احساسات جنسی در روابط زناشویی است. گفتگو درباره احساس‌ها و امیال جنسی بهترین راه شناخت خواسته‌های جنسی همسر و تکمیل اطلاعات جنسی وی است و برای برقراری ارتباط لذت‌بخش بهترین شرایط را در اختیار زوجین قرار می‌دهد. همچنین احقاق جنسی نقش مهمی در عملکرد و رضایت جنسی دارد و زنانی که دارای احقاق جنسی بالاتری هستند در عملکرد جنسی و همه مولفه‌های آن شامل فراوانی فعالیت جنسی، تعداد ارگاسم، تمایل جنسی و رضایت جنسی نمره بالاتری کسب می‌کنند و از رضایت زناشویی بالاتری برخوردارند. بنابراین عوامل فوق باعث می‌شوند که احقاق جنسی از طریق بهبود رضایت از زندگی زناشویی و رضایت از همسر باعث کاهش دلزدگی زناشویی می‌گردند.

علاوه بر آن یافته‌ها نشان داد که انعطاف‌پذیری روانشناختی با دلزدگی زناشویی رابطه منفی و معنادار داشتند. این یافته با یافته پژوهش‌های Rhoden [۱۸] و اسلامی و شهابی‌زاده [۲۱] همسو بود. برای مثال نتایج پژوهش Rhoden حاکی از رابطه معنادار مستقیم بین انعطاف‌پذیری شناختی با انسجام زناشویی بود [۱۸]. در پژوهشی دیگر اسلامی و شهابی‌زاده گزارش کردند که انعطاف‌پذیری با دلزدگی زناشویی رابطه منفی و معنادار داشت [۲۱]. در تبیین رابطه منفی و معنادار انعطاف‌پذیری شناختی با دلزدگی زناشویی بر مبنای نظر Khan و همکاران [۳۰] می‌توان گفت که انعطاف‌پذیری شناختی

طبق نتایج جدول ۳، در مدل اول احقاق جنسی وارد معادله شد و مقدار همبستگی آن با دلزدگی زناشویی ۰/۴۲۶ است و این متغیر به تنهایی توانست ۱۸/۱ درصد از تغییرات دلزدگی زناشویی در پرستاران زن را پیش‌بینی کند $(R^2 = 0.181, P < 0.001)$. در مدل دوم پس از احقاق جنسی، انعطاف‌پذیری شناختی وارد معادله رگرسیون شد و مقدار همبستگی این دو متغیر با دلزدگی زناشویی ۰/۵۴۳ است و این دو متغیر توانستند به طور معناداری ۲۹/۴ درصد از تغییرات دلزدگی زناشویی در پرستاران زن را پیش‌بینی کنند $(R^2 = 0.294, P < 0.001)$. متغیر انعطاف‌پذیری شناختی توانست ۱۱/۳ درصد میزان پیش‌بینی را افزایش دهد. در مدل سوم پس از احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی، شخصیت خودشیفته وارد معادله رگرسیون شد و ضریب همبستگی این سه متغیر با دلزدگی زناشویی ۰/۵۹۸ است و این سه متغیر توانستند به طور معناداری ۳۵/۷ درصد از تغییرات دلزدگی زناشویی در پرستاران زن را پیش‌بینی کنند $(R^2 = 0.357, P < 0.005)$. متغیر شخصیت خودشیفته توانست ۶/۳ درصد میزان پیش‌بینی را افزایش دهد.

بحث

با توجه به نقش و اهمیت دلزدگی زناشویی در سایر ویژگی‌های روانشناختی و کمبود پژوهش در این زمینه بر روی پرستاران، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی با دلزدگی زناشویی در پرستاران زن انجام شد. یافته‌ها نشان داد که جنبه‌های تاریک شخصیت شامل خودشیفته، جامعه‌ستیز و ماکیاولیسم با دلزدگی زناشویی رابطه مثبت و معنادار داشتند. این یافته با یافته پژوهش‌های Uysal [۹]، Brewer و همکاران [۱۰]، شفیعی و قمرانی [۶] و برهانی‌زاد و عبدی [۱۰] همسو بود. برای مثال نتایج پژوهش Uysal نشان داد که هر سه جنبه تاریک شخصیت با نگرش صمیمیت جنسی و صمیمیت زناشویی رابطه معنادار معکوس داشتند [۹]. در پژوهشی دیگر شفیعی و قمرانی گزارش کردند که خودشیفتگی و ماکیاولیستی با دلزدگی زناشویی رابطه مثبت و معنادار داشتند، اما جامعه‌ستیزی با دلزدگی زناشویی رابطه معناداری نداشت [۶]. در تبیین رابطه مثبت و معنادار جنبه‌های تاریک شخصیت با دلزدگی زناشویی بر مبنای نظر Pan و همکاران [۷] می‌توان گفت هر سه جنبه تاریک شخصیت جزء اختلال‌های شخصیت می‌باشند و به نوعی همگی مبتنی بر شرارت اجتماعی، سردی عاطفی، دورویی و پرخاشگری هستند که این ویژگی‌های از طریق تزلزل در رابطه زناشویی باعث دلزدگی زناشویی می‌شوند. همچنین بر مبنای نظر Carter و همکاران [۸] افراد خودشیفته دارای ویژگی‌های الگوی فراگیر

برخی متغیرهای مزاحم و مداخله‌گر مثل رغبت و انگیزه بالای برخی آزمودنی‌ها و رغبت و انگیزه پایین برخی دیگر از آنان اشاره کرد. با توجه به اینکه ممکن است افراد در تکمیل پرسشنامه‌ها خویشتن‌نگری کافی نداشته باشند و مسئولانه به گویه‌ها پاسخ ندهند، لذا پیشنهاد می‌شود پژوهشگران آتی از مصاحبه‌های ساختاریافته و نیمه‌ساختاریافته برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده کنند. پیشنهاد دیگر انجام این پژوهش بر روی پرستاران سایر شهرها و با انجام همین پژوهش بر روی پرستاران مرد و مقایسه نتایج آنها با نتایج پژوهش حاضر می‌باشد.

نتیجه‌گیری

به طوری کلی نتایج نشان داد که جنبه‌های تاریک شخصیت با دلزدگی زناشویی در پرستاران زن رابطه مثبت و معنادار و احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی با دلزدگی زناشویی در پرستاران زن رابطه منفی و معنادار داشت و جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی توانایی پیش‌بینی معنادار دلزدگی زناشویی در پرستاران زن را داشتند. بنابراین نتایج حاکی از اهمیت جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی در پیش‌بینی دلزدگی زناشویی در پرستاران زن بودند. در نتیجه مسئولان و برنامه‌ریزان برای بهبود ویژگی‌های روانشناختی پرستاران زن از جمله کاهش دلزدگی زناشویی آنان باید به آثار متغیرهای جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی توجه کرده و بر اساس آن اقدام به طراحی برنامه‌های مناسبی برای کاهش دلزدگی زناشویی پرستاران زن کنند. البته برای طراحی برنامه‌های مناسب نیاز است تا به نتایج سایر پژوهش‌ها در زمینه نیز توجه شود و بر اساس ترکیب نتایج اقدام به برنامه‌ریزی کارآمد و کاربردی کرد. همچنین مشاوران، روانشناسان بالینی و درمانگران برای کاهش دلزدگی زناشویی در پرستاران زن می‌توانند از طریق کارگاه‌های آموزشی میزان احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی را افزایش و میزان جنبه‌های تاریک شخصیت را کاهش دهند.

سپاسگزاری

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی شخصیت دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز است که در آن هیچ تعارض منافی وجود ندارد. پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند که از مسئولان بیمارستان‌های دولتی شهر اهواز برای همکاری و همه شرکت‌کنندگان برای مشارکت در پژوهش تشکر و قدردانی کنند.

References

- Aspara J, Wittkowski K, Luo X. Types of intelligence predict likelihood to get married and stay married: Large-scale empirical evidence for evolutionary theory. *Pers Individ Differ*. 2018;122:1-6. doi: 10.1016/j.paid.2017.09.028
- Xie J, Shi Y, Ma H. Relationship between similarity in work-family centrality and marital satisfaction among dual-earner couples. *Pers Individ Differ*. 2017;113:103-8. doi: 10.1016/j.paid.2017.03.021
- Capri B, Gokcakan Z. The variables predicting couple burnout. *Ilkogretim Online*. 2013;12(2):561-74.

توانایی بودن در زمان حال و فضا دادن به افکار و احساسات متفاوت است. انعطاف‌پذیری شناختی ساختاری چندبعدی دارد که شامل متغیرهای بنیادی مانند مزاج، شخصیت و مهارت‌های خاصی چون حل مساله می‌باشد که این ویژگی‌ها و مهارت‌ها به فرد اجازه می‌دهند تا با وقایع استرس‌زا و آسیب‌زای زندگی شخصی به‌ویژه در زندگی با همسر، سازگاری مطلوبی ایجاد نمایند و به طور موفقیت‌آمیزی با استرس و حوادث آسیب‌زا در روابط زناشویی مقابله کنند. در نتیجه عوامل فوق باعث می‌شوند که با افزایش انعطاف‌پذیری شناختی میزان دلزدگی زناشویی کاهش یابد.

دیگر یافته‌ها نشان داد که جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی توانایی پیش‌بینی معنادار دلزدگی زناشویی در پرستاران زن را داشتند. در تبیین این یافته می‌توان گفت افرادی که در ویژگی‌های روانشناختی یا شخصیتی مثبت مثل احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی نمره بالاتری می‌گیرند و یا افرادی که در ویژگی‌های روانشناختی یا شخصیتی منفی مثل جنبه‌های تاریک شخصیت (خودشیفته، جامعه‌ستیز و ماکیاولیسم) نمره پایین‌تری می‌گیرند در زندگی خانوادگی خود به‌ویژه در ارتباط با همسر خود مشکلات کمتری دارند، استرس کمتری را تجربه می‌کنند، احساس رضایت بیشتری دارند، با چالش‌ها و مشکلات خانوادگی کمتری روبرو می‌شوند، هنگام مواجهه با چالش‌ها و مشکلات به تنهایی و یا با کمک دیگران به خوبی بر آنها چیره می‌شوند و از راهبردهای مقابله مناسب استفاده می‌کنند که این عوامل از طریق بهبود رضایت از همسر و زندگی زناشویی باعث کاهش دلزدگی زناشویی می‌شوند. تبیین دیگر اینکه احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی با بسیاری از شاخص‌های مثبت روانشناختی مثل شادکامی، امید، تاب‌آوری، سرسختی و سلامت که توانایی پیش‌بینی معکوس دلزدگی زناشویی را دارند، همبستگی مثبت قابل توجه و جنبه‌های تاریک شخصیت با بسیاری از شاخص‌های منفی روانشناختی استرس، وسواس، افسردگی، اضطراب، عزت نفس پایین و سلامت پایین که توانایی پیش‌بینی مستقیم دلزدگی زناشویی را دارند، همبستگی مثبت قابل توجه دارند. در نتیجه اگر متغیرهای جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی به طور همزمان برای پیش‌بینی دلزدگی زناشویی در نظر گرفته شوند، می‌تواند به طور معناداری دلزدگی زناشویی را پیش‌بینی کند.

از محدودیت‌های پژوهش می‌توان به استفاده از ابزارهای خودگزارش‌دهی برای جمع‌آوری داده‌ها، محدود شدن جامعه پژوهش به پرستاران زن بیمارستان‌های دولتی شهر اهواز و ناتوانی در کنترل

- Pamuk M, Durmuş E. Investigation of burnout in marriage. *Int J Human Sci*. 2015;12(1):162. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3002
- Kebritchi A, Mohammadkhani S. The role of marital burnout and early maladaptive schemas in marital satisfaction between young couples. *Int J Med Res Health Sci*. 2016;5(12):239-46.
- Shafiee Z, Ghamarani A. The Role of Dark Personality and Flourishing in Couples Burn Out. *J Woman Soc*. 2017;8(29):77-94.
- Pan W, Zhang Q, Teo TSH, Lim VKG. The dark triad and knowledge hiding. *Int J Inf Manag*. 2018;42:36-48. doi: 10.1016/j.ijinfomgt.2018.05.008

8. Carter GL, Campbell AC, Muncer S. The Dark Triad personality: Attractiveness to women. *Pers Individ Differ.* 2014;56:57-61. doi: [10.1016/j.paid.2013.08.021](https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.08.021)
9. Uysal A. Predicting relationship satisfaction: dark triad personality traits, love attitudes and attachment dimensions. Istanbul2016.
10. Brewer G, Hunt D, James G, Abell L. Dark Triad traits, infidelity and romantic revenge. *Pers Individ Differ.* 2015;83:122-7. doi: [10.1016/j.paid.2015.04.007](https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.04.007)
11. Borhanizad S, Abdi R. The role of dark triad in prediction of intimacy and attitudes to infidelity in applying for divorce couples. *Thought Behav Clin Psychol.* 2017;12(45):17-26.
12. Assadi E, Fathabadi J, Mohammad Sharifi F. The relationship between couple burnout, sexual assertiveness, and sexual dysfunctional beliefs in married women. *Fam Counsel Psychother.* 2013;3(4):661-92.
13. Schry AR, White SW. Sexual assertiveness mediates the effect of social interaction anxiety on sexual victimization risk among college women. *Behav Ther.* 2013;44(1):125-36. doi: [10.1016/j.beth.2012.09.001](https://doi.org/10.1016/j.beth.2012.09.001) pmid: [23312432](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23312432/)
14. Shafer A, Ortiz RR, Thompson B, Huemmer J. The Role of Hypermasculinity, Token Resistance, Rape Myth, and Assertive Sexual Consent Communication Among College Men. *J Adolesc Health.* 2018;62(3S):S44-S50. doi: [10.1016/j.jadohealth.2017.10.015](https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2017.10.015) pmid: [29455717](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29455717/)
15. Auslander BA, Baker J, Short MB. The connection between young women's body esteem and sexual assertiveness. *J Pediatr Adolesc Gynecol.* 2012;25(2):127-30. doi: [10.1016/j.jpog.2011.11.008](https://doi.org/10.1016/j.jpog.2011.11.008) pmid: [22260892](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22260892/)
16. Menard A, Offman A. The interrelationships between sexual self-esteem, sexual assertiveness and sexual satisfaction. *Can J Human Sex.* 2009;18(1-2):35-45.
17. Mirshamshiri M, Salehi M, Madhi F, Kianmehr M. The relationship between sexual assertiveness and marital conflicts of a sample of women in Zarrin Shahr. *Behav Sci Res.* 2015;13(2):343-52.
18. Rhoden JL. Marital Cohesion, Flexibility, and Communication in the Marriages of Nontraditional and Traditional Women. *Fam J Counsel Ther Couples Fam.* 2003;11(3):248-56. doi: [10.1177/1066480703011003003](https://doi.org/10.1177/1066480703011003003)
19. Dennis JP, Vander Wal JS. The Cognitive Flexibility Inventory: Instrument Development and Estimates of Reliability and Validity. *Cogn Ther Res* 2009;34(3):241-53. doi: [10.1007/s10608-009-9276-4](https://doi.org/10.1007/s10608-009-9276-4)
20. Önen AS, Koçak C. The Effect of Cognitive Flexibility on Higher School Students' Study Strategies. *Proc Soc Behav Sci.* 2015;191:2346-50. doi: [10.1016/j.sbspro.2015.04.680](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.680)
21. Eslami A, Shahabizadeh F. The model marital burnout and personality features. *Contemp Psychol.* 2012;7(187-191).
22. Gohari S, Zahrakar K, Mohammad Nazari A. Prediction of marital burnout based on differentiation and sexual intimacy in nurses. *Iran J Nurs Res.* 2015;10(2):72-80.
23. Jonason PK, Webster GD. The dirty dozen: a concise measure of the dark triad. *Psychol Assess.* 2010;22(2):420-32. doi: [10.1037/a0019265](https://doi.org/10.1037/a0019265) pmid: [20528068](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20528068/)
24. Ghamarani A, Samadi M, Taghinejad M, Shamsi A. The Study of the Validity and Reliability of the dark personality scale in students. *J Psychol Mod Meth.* 2015;6(20):73-85.
25. Gheisari S, Karimian N. A causal model based on relationship satisfaction, sexual satisfaction, marital quality, anxiety of sexual relationship, sexual assertiveness, and the frequency of intercourse in female married students of Bandarabbas. *Cult Counsel.* 2014;4(16):85-106.
26. Moradzadeh F, Pirkhaefi A. The Effectiveness of Acceptance and Commitment Therapy on Marital Satisfaction and Cognitive Flexibility among Married Employees of the Welfare Office. *Iran J Psychiatr Nurs.* 2018;5(6):1-7. doi: [10.21859/ijpn-05061](https://doi.org/10.21859/ijpn-05061)
27. Pines AM, Neal MB, Hammer LB, Icekson T. Job Burnout and Couple Burnout in Dual-earner Couples in the Sandwiched Generation. *Soc Psychol Q.* 2011;74(4):361-86. doi: [10.1177/0190272511422452](https://doi.org/10.1177/0190272511422452)
28. Safipouriyan S, Ghadami A, Khakpour M, Sodani M, Mehrafarid M. The effect of group counseling using interpersonal therapy (IPT) in reducing marital boredom in female divorce applicants. *J Nurs Educ.* 2016;5(1):1-11.
29. Seyed Zadeh Aghdam N, Chizari M, Vakilian K, Ranjbaran M. Predictors of female Sexual self-disclosure in Tehran. *J Mazandaran Univ Med Sci.* 2017;26(144):357-61.
30. Khan NA, Raine LB, Drollette ES, Scudder MR, Hillman CH. The relation of saturated fats and dietary cholesterol to childhood cognitive flexibility. *Appetite.* 2015;93:51-6. doi: [10.1016/j.appet.2015.04.012](https://doi.org/10.1016/j.appet.2015.04.012) pmid: [25865659](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25865659/)